

Székely Közélet

Politikai, közgazdasági és társadalmi ujság

Előfizetési árak:

Hónapra 100 leu, félévre 50 leu, negyedévre 25 leu.

Egyes szám ára 2 leu.

Felolvas szerkesztő:

TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Bulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14. sz.

Telefonszám: 34.

Megjelenik minden vasárnap.

Tanügyünk.*

A prefect ur tiszteletére rendezett banketten az állami realliceul igazgatója pohárköszöntőjében azt a kijelentést tette, hogy az állam a székelyek kultúrájáról kellőképp gondoskodik, hiszen állami realliceult állított itt fel, amit kellőképp meg sem tudnak hálálni. Mi után nem tartottam helyesnek, hogy az ünnepelő banketten kuitarvitát folytassunk le, a kijelentésre ezután r. flektálók.

Sonkit sem lehet (és így fajt sem) akarata ellenére boldogítani. A realliceult ide magyarok nem kérték, legalább tudtukkal nem; nagyon lehetetlen az igazgató ur, ha ennek ellenkezőjéről minket felvilágosít. A vár megyében lakó 1—2% román lakosság középiskola iránti szükségletét a szomszédságban levő segesvári liceul is kielegíti; pár ezer lélekszámmal egy költségvetés fenntartani nem is szükséges. Mi román, katb., ref. és unit. vallású magyarok nagyon is meg leszünk elégedve, ha az állam évszázadok óta fenálló középiskoláinkat segíveli, tanáraiknak fizetékigézésit és drágasági segélyt ad, mint régebb a magyar állam a szebeni, balázsfalvi, belényesi és más gör. kat. román nemzeti középiskoláknak és tanáraiknak adott (hogy ne kelljen tanáraiknak kultúremlékekhez nem méltó alacsony illetmények mellett kinlódni); ha az állam felekezeti iskoláink tanítóit fizeti, mint a magyar állam a gör. kat. román nemzeti iskolák tanítóival tette, a helyett, hogy felekezeti iskoláinkat sorra bezáratja.

Pedig mi, mint kisebbség, jobb elbánásra tartunk számot, mint a magyar állam nemzetiségi politikája alatt történt (melyről elismerjük, hogy nem mindenben volt megfelelő), mert azóta a világ nagyot fordult (reméljük, hogy előbb), azóta hozta meg nemes felhevülésben a román nemzet a gyulafehérvári határozatokat melyeket a király aláírt és melynek és a törvénybe iktatott békeszerződésnek és a párisi külön egyezménynek végrehajtása a nemzeti becsület kérdése is. Nemcsak ezen szerződések és határozatok és a humanizmus követelik azt, hogy a romániai magyarság megelégedett legyen, de az állam magasabb érdekei és a világ művelt nagy nemzetei előtti renoméja is.

Kerülnek a román állam élére majd olyan államférfiak, akik mindazokat belátják, kik nem iskolák bezárásában, nem a magyarságnak a parlamentből kizárásában stb. fogják az állam érdekeit fellelni, hanem az igaz keresztényiség magasztalására felemelkedve, oda fognak hatni, hogy a romániai kisebbségek humanus elbánás mellett magukat jól érezve, vállvetve tudjanak dolgozni az állam konszolidálására, a gazdasági és kulturális fejlődés érdekében, testvéri szeretettel az államalkotó fajtjal.

* Mult heti számunkból technikai ok miatt szorult ki.

Addig is „Dicsőség a Mennyben Istennek és békeség a földön a jóakaratu embereknek“.

Schoel János dr.

Az udvarhelymegyei állattenyésztési bizottság felhívása.

I.

E felhívás az állattenyésztési szövetségek (szindikátusok) alakítása és a szymenthali tenyésztések törzskönyvelése szempontjából bizonyára nem valami nagy örömet fog kiváltani gazdáink körében, mert ebből, dacára a már több oldalról megnyilvánult aggodalomnak, mégis azt látjuk, hogy a kormány, illetve annak helyi funkcionáriusa által életre kelt bizottság a gazdák összességére a hatalom szavával akarja rá oktroyálni a szymenthali faj kizárólagos tenyésztését.

A mennyiben a bizottság nem tudná, fel kell világosítanunk, hogy vármegyénk területének legalább is 70%, a szymenthali tenyésztésre nem alkalmas és pedig azért: 1, mert megfelelő minőségű legelő nem áll rendelkezésre, 2, mesterséges takarmány (lóhere, lucerna, répa) nem termelhető, 3, hegyes, kavicsos, meredek hegyoldalon ezen állatok teherviselésére alig-alig használható, 4, igényesebb állatok lévén, kellő gondozás és istállózás hiánya miatt, a betegségre igen hajlamosak, 5, ezidőszere a városoktól távolabb eső községek gazdái tejtermékeiket nem tudják értékesíteni. Ezek mellett szögezzük le azt a tényt, hogy állathivatalunk a kormányzat igen szigorúvált intőzkedései folytán csaknem szünetel, de szünetel a tejtermékek kivitele is.

A bizottság talán nem tudja, talán nem akarja tudni, hogy a magyar kormányzat is kísérletezett a szymenthali tenyésztés meghonosításával, — eredménytelenül. Kérdezzék csak meg a Kishomoród-menti falvak lakosságát, a hol mégis van valami gazdasági kultúra, kérdezzék meg Szentegyházsfalu, Kápolnásfalva gazdáit, óhajtsák-e még egyszer a szymenthali tenyésztést; de kérdezzék meg a fejlettebb gazdasági kultúrával bíró Keresztur vidéki legtöbb község lakosságát, s ha megkérdezték, azt fogják hallani, jó-jó a szymenthali állat, de mi mégis a régi „magyar“ vagy más fajtával inkább boldogulunk. A felelet ezekre nagyon könnyű. Népünk kezén a termőföld igen kevés. Alig termelhet azon anynyi gabonát, ami családja részére szükséges elég. Hol termeljen mesterséges takarmányt, ami az említett fajta állatok fejlődésének egyik sarkalatos feltétele? Aztán vannak-e nálunk füllesztők, szacsok, szartépek stb. stb., melyek alkalmazása mellett a silányabb takarmány is sokat nyer tápértékében? Használják-e a nűtrágyákat, melyek nagyobb a termés hozam és takarmányjavítás előidézői? A felelet ezekre: nem! (Vége a jövő számban) v. á.

Harangszentelés Székelykeresztúron.

Áldott, szent ünnepe volt a székelykeresztúri ref. egyházközségnek f. évi január hó 20-án. Ekkor szentelték fel azt a szép, nagy harangot, amelyet Bálint Dániel adományozott az egyházközségnek a világháborúban hősi halált halt Lajos fia emlékére. A gyülekezet a szent adományhoz minden tekintetben méltó keretek között rőtta le mélyeség hálóját a kegyes adományozó iránt. Délelőtt fél 11 órakor kezdődött az istentisztelet. A zenefélség megtelt templomban a gyülekezet élénk után Rozsday Ádám, betfalvi lelkész mondott buzgó, áhitatos, szárnyaló imát. Az Urnak ígését Vajda Ferenc esperes hirdette nagy ékesszólással és hatalmas erővel. Találó képekben mutatta fel az ember mai romlott állapotát s megkapó szöpen fejtegette az Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember rendeltetését és hivatását. Az új harang hangjai mellett kérte buzgó imádságban Isten gazdag áldását a harangra, az adományozóra, gyülekezetre, királyra és hazára. A hősi halált halt Bálint Lajos emlékére Nagy Lajos elevenítette fel rövid beszédében s ő mondott köszönetet Bálint Dánielnek, a kegyes jótevőnek. Az ima és prédikáció között a gyülekezet a Tolvaly Tiborné művészi énekében gyönyörködött, melyet Végler Gyula kísért orgonán nagy precizitással. A prédikáció után a református székely dalárda énekelte négy szölamban, igen sikerülten. Az istentisztelet a gyülekezet énekével végződött.

Déli 1 órakor közös ebédre gyűltek össze az ünneplők, hol igen sok szép, tartalmas pohárköszöntő hangzott el. Köszöntőket mondtak: Vajda Ferenc a királyra, Nagy Béla dr. a püspökre, Séra Kálmán az esperesre, Gyárfás Pál dr. Bálint Dánielre, Rozsday Ádám az egyházakra, Kiss János a hatóságokra, Tolvaly Tibor és Biró Dezső az iskolákra. A testvéregyházak részéről felszóltak Lőrinczy István, Orbán János, Gábor Márton, az iskolák részéről: Karoliny Mihály és Gálfalvy Sámuel. Ferró Gábor és Balázs Dénes, mint kiváló, munkás iperoszt éltették Bálint Dánielt. Bálint Dániel közvetlen, meleg szavakban fejtegette az egyház hivatását s buzdította a híveket a jócselekedetre.

Este fél 8 órakor díszelőadás volt Szirre került Kazaliczky Antal „A harang“ című 3 felvonásos színműve, Székelykeresztur legkiválóbb műkedvelőivel s így csak természetes, hogy mindenki, aki csak tehette, sietett résztvenni ezen a mindvégig művészi nivón álló estélyen. A darabot Kiss Lajos rendezte stilszerűen és élethűen. Nehéz, fárasztó rendezői munkája mellett, ő játszotta az egyik legnehezebb szerepet, a Berényi An-

dor mérnök szerepét. Sokszor láttuk már Kiss Lajost a színpadon és mindig gyönyörködöttünk benne, de olyan drámai erővel, asnyi természetességgel s olyan nagy hatással, ritkán játszott, mint most. Méltó partnere volt, a Berényi főhadnagy szerepében, Szóke Gábor, ki valamikor a székelyi felő hajlott s ma a legjobb drámai erő. Megjelenése fess és előkelő, játéka komoly pszichologiai tanulmány eredménye volt. Hernády gyárost Séra Kálmán adta természetes egyszerűséggel és előkelőséggel. Szász Rózsika a fiatal, szerelmes leány szerepében volt végtelenül kedves. Dáné Juliska drámai fordulatokban gazdag szerepét nagy rutinnal játszotta meg. A gyáros fiát, a kiváló műkedvelő: Lengyel Péter játszotta közvetlenül és ügyesen. Lengyel Sámuel, mint Retek Pongrácz, asnyi természetes humorral játszott, hogy szinte minden szava, mozdulata kacajt keltett a közönségben. Méltó gyermekel voltak: Kiss János (Jani) és Mántó Annóka (Ludmilla). Szemerjey Károly sikereiben gazdag műkedvelői pályáján tán sohasem ért el olyan osztatlan, mély hatást, sikert, mint ezen az estén a Bodi bácsi szerepében. Feleségét, a kedves Cica nénit, Árus Zsuzsika adta egyszerűen, közvetlenül és természetesen. A kisebb szerepekben nagyon jók voltak: Fenyédi Mihály (dr. Simoni Ákos, orvos), Kapronczay Sándor (dr. Csinnadia József, ügyvéd), Horváth Albert (Vojnits József, földbirtokos), Horváth Zsuzsika (szobalány). Kiválóan pontos, lelkiismeretes munkát végzett Bihari Gábor ügyelő. — A darab előadását a kiváló műkedvelők közkívánatra január 26-án megismétlik. Tudósié.

Levél a Filharmonikus Társaságtól.

Mélyen Tisztelt Szerkesztő Ur!

A Szabó Ernő „hegedűművész-növendék“ 12. évi hangversenyéről a Székely Közélet legutóbbi számában megjelent híradás szerint, a hangverseny iránt „éppen a zene és dalkultúrát hirdető s ezért egyesületekbe is csoportosult köreink feltűnően kevés érdeklődést tapasztaltak, mely érdeklődés hiány következtében megismétlődés, tetemesen csökkent az illetők lelkesedésében, egyszerűségében való hitet, különben nem szorítkoznának csak a saját produkciójukon való részvételre“.

Miután városunkban összesen két zenekultúrát hirdető egyesület van, kétségtelen, hogy a fentiekkel a helybeli filharmonikus társaság is, vagy talán csakis ő van erősen megvádolva. Természetesnek fogja találni tehát Szerkesztő Ur, hogy alólirott, mint a filharmonikus társaság titkára, a szimpotomákra épített ezen vádat szó nélkül nem hagyhatom, hanem a nagy közönség támogatását kiérdemelni igyekező és a következtetlenség vádját ellen tiltakozó társaságunk nevében kérem, hogy sziveskedjék a fent említett szimpotomák indokait adó alábbi soraimnak becses lapjában helyet adni.

Társaságunk tagjai — kik alatt főleg a „kisebbségi és nagyobbok“ fel-

